

Motion till riksdagen 2024/25:3400

av Nils Seye Larsen m.fl. (MP)

med anledning av skr. 2024/25:147 Riksrevisionens rapport om sektorsansvaret i funktionshinderspolitiken

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka sektorsansvaret för funktionshinderspolitiken inom områdena transport, rättsväsen, konsumentpolitik och offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram en rättighetsbaserad och mätbar handlingsplan för perioden 2026–2031 som omfattar såväl statliga som kommunala aktörer och tas fram i nära samverkan med funktionsrättsrörelsen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra tillgången till nationell statistik om levnadsvillkor och livssituationer för personer med funktionsnedsättning genom att utveckla en sammanhållen nationell statistikstrategi där SCB, Socialstyrelsen, Försäkringskassan och andra berörda aktörer ingår, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Riksrevisionens rapport Från vision till verklighet – sektorsansvaret i funktionshinderspolitiken (RiR 2024:22) belyser flera allvarliga brister i genomförandet av Sveriges funktionshinderspolitik. Myndigheternas sektorsansvar är otydligt, regeringens styrning otillräcklig och uppföljningen av målen undermålig. Det saknas en samlad, tydligt formulerad strategi för att uppnå jämlikhet och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Sveriges politik för funktionshindersrätt står även under internationell granskning. I mars 2024 riktade FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning omfattande kritik mot Sverige för bristande implementering av funktionsrätts-

konventionen (CRPD). Institutet för mänskliga rättigheter har dessutom konstaterat att levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning är fortsatt kraftigt ojämlika och att de rättighetskränkningar som sker ofta är strukturella. Miljöpartiet delar dessa bedömningar. Det är uppenbart att nuvarande system brister i både tydlighet, ansvarsfördelning och rättighetsfokus.

Stärk sektorsansvar och styrning

För att funktionshinderspolitiken ska genomföras effektivt menar Riksrevisionen och Miljöpartiet att fler myndigheter bör få tydligt sektorsansvar inom avgörande områden såsom transporter, rättsväsendet, konsumentpolitik och offentlig upphandling. Dessa är dessutom samhällsområden som regeringen själv har pekat ut som prioriterade i sin Strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031. Att peka ut prioriterade samhällsområden utan att tilldela sektorsansvar till någon myndighet är oseriöst och måste omedelbart åtgärdas.

Sektorsansvaret är dessutom otydligt eftersom ovannämnda strategi sakar delmål och konkreta åtgärder. En möjlig väg framåt är att inkludera mätbara delmål med indikatorer för jämlikhet, tillgänglighet och delaktighet i regeringens aviserade handlingsplan för funktionshinderspolitiken för perioden 2026–2031. Handlingsplanen bör vara rättighetsbaserad, utgå från CRPD och utvecklas i nära samarbete med funktionsrättsrörelsen. Planen måste omfatta såväl statliga som kommunala aktörer. Regeringen kan med fördel inspireras av Unicefs Disability Inclusion Policy and Strategy (DIPAS) 2022–2030. Denna strategi fokuserar på att förebygga stigma och diskriminering, förbättra tillgången till tjänster och program samt säkerställa meningsfull delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Inkorporera funktionsrättskonventionen i svensk lag

Miljöpartiet har tidigare föreslagit att CRPD ska inkorporeras i svensk lagstiftning. Vi föreslår att regeringen utreder detta skyndsamt, i linje med det arbete som pågår i bl.a. Norge. Sverige har fått rekommendationer från FN att vidta liknande åtgärder, och en sådan inkorporering kan bidra till att säkerställa att nationella lagar är i linje med internationella åtaganden samt hantera den otydliga styrningen av funktionshinderspolitiken.

Stärk kunskapsunderlaget

Både Riksrevisionen och FN har lyft fram bristen på tillförlitlig och omfattande statistik om levnadsvillkoren för personer med funktionsnedsättning. Denna brist försvårar uppföljning och utvärdering av funktionshinderspolitiken och gör det svårt att mäta framsteg mot de uppsatta målen. Regeringens nya uppdrag till SCB att utveckla statistiken på området är ett steg i rätt riktning, men det krävs en sammanhängande nationell statistikstrategi där även Socialstyrelsen, Försäkringskassan och andra berörda aktörer ingår. Det är avgörande att personer med funktionsnedsättning ges meningsfullt inflytande i hur statistiken utformas och tolkas.

Nils Seye Larsen (MP)

Leila Ali Elmi (MP)

Annika Hirvonen (MP)

Malte Tängmark Roos (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Märta Stenevi (MP)

Ulrika Westerlund (MP)